

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 14. 6. 2018

Číslo: Ročník 28 (2018), Číslo 2

Sekce: Okénko

Název článku: Dětské knížky s biblioterapeutickou složkou aneb Motivujme děti k četbě doma i ve škole

Autor: Petra Bubeníčková

Zdroj: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20180225>

Dětské knížky s biblioterapeutickou složkou aneb Motivujme děti k četbě doma i ve škole

Petra Bubeníčková

V současnosti poskytuje český knižní trh širokou nabídku knih určených dětem i mládeži. Vedle reedic vycházejí ve velkém i nové tituly, které hledají své potenciální dětské čtenáře. Orientovat se v rozsáhlé nabídce knih není dnes problémem jen pro rodiče, kteří dětem knížky kupují, ale i pro knihovníky, jejichž úkolem je vybrat takové knihy, jimiž by vhodně rozšířili knihovní fond a zároveň motivovali čtenáře k dalším výpůjčkám. Orientace v obsáhlé knižní produkci je problematická i pro učitele, kteří obzvláště v hodinách čtení a literární výchovy usilují o rozvoj a podporu čtenářství. Obeznamenost s novinkami v dětské literatuře by právě učitelům českého jazyka a literatury mohla usnadnit práci s tzv. doporučenou četbou, která si s sebou stále nese negativní stigma z minulosti, vycházející z úzu, že školou zadaná četba, tedy četba z povinnosti, není čtenářsky atraktivní pro cílovou skupinu, protože často nekoresponduje se čtenářskými zájmy žáka nebo studenta.

Podpora četby dětí je diskutovaným tématem po několik let. V současnosti již učitelé literatury ve většině netrvají na distribuci seznamů doporučené četby, které by obsahovaly několik titulů výhradně klasické literatury, jež musí žák přečíst bez zřetele na doposud získanou čtenářskou kompetenci. V tomto ohledu je jim nápomocen i soudobý vzdělávací plán, který je benevolentní ve výběru knih k četbě mimo školu a na rozdíl od plánů vzdělávání platných v minulosti nedefinuje seznam povinné literatury k četbě. Odborná i laická veřejnost se dnes shoduje, že ke čtení by měly být děti motivovány. Striktní nařizování čtení knih totiž často vede k odporu k četbě, útržkovitému čtení, v nejhorším případně ke čtení zestručnělého obsahu (školou) zadané knihy na internetu.

V celém aktu podpory čtenářství hraje hlavní roli volba vhodné knihy ke čtení. Vedle klasické literatury je užitečné nabídnout dětskému čtenáři novinkové tituly. Učitelé přiznávají, že knih pro děti vychází mnoho a v různé kvalitě; orientovat se v knižních novinkách je pro ně problematické, což je jeden z důvodů, proč novinkové tituly do četby zařazují sporadicky nebo je nezařazují vůbec. Dalším důvodem je i nedostatek peněz na nákup nových knih do školních knihoven. Situace se v současnosti zlepšuje se vstupem různých rozvojových projektů do českých škol, které jsou na podporu četby zaměřeny. Projekty dotují nákup nových knížek, i když v omezeném množství, vznikají dílny čtení zaměřené na podporu a rozvoj čtenářských strategií, učitelé intenzivně procházejí školeními, jak s novou literaturou pracovat. Tyto změny však probíhají zvolna, proto je dobré reagovat na další pobídky, které přicházejí například z knihoven. Spolupráce mezi knihovnami a školami nabývá na intenzitě. Knihovny vytvářejí promyšlené programy na podporu čtenářství a zároveň velmi intenzivně vstupují do procesu propagace knižních novinek produkovaných velkými i malými nakladatelstvími, která větší či menší část své produkce zaměřují i na literaturu pro děti a mládež. Jedním z nich je nakladatelství Pasparta, které se specializuje na vydávání odborných publikací z oblasti pedagogiky, speciální pedagogiky a psychologie. Část produkce Pasparty se však orientuje i na literaturu pro děti a mládež: jedná se o knížky s tzv. biblioterapeutickou složkou. Tyto knížky jsou novým trendem v moderní literatuře pro děti. Objevují se však nejen v produkci výše zmíněného nakladatelství, ale témata obsažená v těchto publikacích oslovují i ostatní nakladatelství bez rozdílu objemu vydávaných knih pro děti.

Knihy s biblioterapeutickou složkou zpracovávají formou příběhu vybrané problémové téma, s nímž se dětský čtenář může ve svém běžném životě konfrontovat. V souvislosti s dětskou literaturou se kupříkladu řeší problematika integrace dětí s autismem nebo s fyzickým handicapem do běžné školy, problematika šikany a kyberšikany, témata související s poznáváním emocí apod. Výběr tématu souvisí s věkem a čtenářskou kompetencí cílové skupiny. Práce s těmito texty má velký význam nejen v knihovnické praxi, ale i v praxi školní. Aktivní čtenářský kontakt s těmito knihami značně pomáhá jako účelná prevence krizových situací, rovněž může pomoci jako dobrá motivační pobídka k volnočasové četbě.

Nakladatelství Pasparta, které knihy s biblioterapeutickou složkou vydává, v současné době dodalo na knižní trh několik

beletristických knih pro děti, které se zaměřují na problematiku autismu. Prostřednictvím příběhu dětem vysvětlují, co je autismus, jak se projevuje, jak vypadá soužití s člověkem, který má poruchu autistického spektra. Mezi knihami tohoto zaměření dominuje publikace Ivony Březinové *Řvi potichu, brácho* (2016). Příběh dvou sourozenců, z nichž jeden trpí autismem, je strhujícím vyprávěním o sourozenecké lásce, ale také příběhem o problematickém soužití autistického dítěte s okolím a mimo rodinu. Kniha získala Zlatou stuhu 2017 za nejlepší knihu v kategorii Beletrie pro mládež, byla nominována na Magnesii Literu 2017 v kategorii Litera za knihu pro děti a mládež, byla zařazena do katalogu Nejlepší knihy dětem a dále získala ještě tato ocenění: SUK – Čteme všichni, 2016, 1. místo v kategorii Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP a SUK – Čteme všichni, 2016, Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství.

Jmenovaná kniha vznikla ve spolupráci Pasparty a Albatrosu. Obě nakladatelství ve společné práci nadále pokračují – výsledkem je edice Má to háček, v níž vyšly další knihy s biblioterapeutickou složkou, např. *Lukáš a profesor Neptun* (2017) Petry Štarkové (téma: autismus); *Ťapka, kočka stěhovavá* (2017) Ivony Březinové (téma: střídavá péče po rozvodu rodičů). Nyní je ve stejné edici připravena k vydání publikace *Můj brácha Tornádo* Petry Štarkové (téma: dítě s ADHD). Ke jmenovaným knihám jsou na webových stránkách nakladatelství Pasparta ke stažení pracovní listy, s nimiž může pracovat rodič, knihovník, ale i učitel ve škole.

Obě zmíněná nakladatelství (Pasparta i Albatros) se vydala na nelehkou cestu osvěty s tématy, která jsou v současné době velmi aktuální. Vydáváním knih s biblioterapeutickou složkou vykonávají záslužnou práci, kterou přispívají k integraci jedinců s postižením do běžného života a pomáhají zvládnout rodičům i učitelům nelehkou situaci spojenou s přijetím postiženého dítěte vrstevnickou skupinou.

Kontakt na autorku: petra.bubenickova@uhk.cz